העשויה לברוח . כלומר מפני שהיא מהלכת כל שעה : **דלא מפסיק אוירא** . בין ספינה לארץ אין שום אויר ומים כארעא סמיכתא דמו : **רב נחמן בר יצחק אמר** . הכי מתניתא דהמביא גט אי בנהרות דא"י : **כולי עלמא לא פליגי** . דבארץ ישראל גינהו ואע"ג דאין ספינה גושפת דטעמא דגט לא משום תורה אור יניקה מן הקרקע הוא כמעשר וכשביעית הילכך לא שנא נהר ולא שנא יבשה : **כי פליגי בים הגדול** . שהוא תחום מערבו של ארץ ישראל ופליגי תנאי לישנא למאן דאמר שפת הים הוא גבול ים גופיה לאו א"י הוא ולישנא למאן דאמר ים גופיה= מארץ ישראל: **איזהו ארץ** . מקלטע לפוטית מערבית של ארץ ישראל הר ההר ובתרגום ירושלמי מתרגם הר ההר טורי אמנון וכתיב (במדבר לד) זה יהיה לכם גבול לפון מן הים הגדול תתאו לכם הר ההר ס"מ הר ההר תקוע בים וההר גבול לפוני לארץ ישראל הוא וסתם הרים משופעים הם וים שפיפוטו רחב כמהלך יום לו יומים וקאמר תנא מסיכן היא הארץ מרגל ההר לו מרגלו : **כל שפופ ויורד מטורי אמנון ולפנים** . לגד ארץ ישראל דהיינו לגד דרום הוי ארץ ישראל דגובה ההר הוא הגבול : **מטורי אמנון ולחוץ** . לגד לפון חוצה לארץ : **והנסין שבים** . אי הים שבמערב רואין אותן כו': **נחל מצרים** . הוא תחום ארץ ישראל במקלטע מערבית דרומית ומחובר לים הגדול דכתיב בגבול נגב (שם) ונסב הגבול מעצמון נחלה מצרים והיו תוצאותיו הימה נמצאת ארץ ישראל בין הר ההר לנחל מצרים זה ממערבית לפוטית וזה מדרומית מערבית והים במערב וים מקום שהים נכנס לתוך ארץ ישראל מהלך ימים רבים בין הר ההר לנחל מצרים ובאותה כניסה יש נסין והן מתפשטין למערב לתוך הים חוץ מבין מקלטעות תחומי ארץ ישראל שהן הר ההר ונחל מצרים הלכך רואין כאילו חוט מתוח מסוף הר ההר במערבו עד נחל מצרים שהרי כל מה שבתוך מקלטעות הללו ארץ ישראל היא ומן החוט ולפנים כו' : **ר' יהודה אומר** . כל הים שכנגד חוצה של ארץ ישראל ואפי' עד אוקיינוס למערב שהוא בסוף העולם הרי הוא כא"י שנאמר (שם) ים הגדול וגבול ואי "וגבול" קרא יתירא הוא למימר דאף רוחב הים בכלל התחום : **והנסין שבצדדין כו'** . כלומר ואם יש לנו לחלק בנסין לא לגד מערב יש חלוק אלא לגד לפון ולגד דרום שיש נסין בים מתפשטין לאורך הים לגפון ולדרום עד שמגיעין ומושכין חוץ מכנגד א"י ושם רואי למתוח החוט ממזרח למערב ולהבדיל מה שכנגד חוצה א"י ומה שכנגד חוצה לארץ : **ורואין כאילו חוט מתוח מקפלוריא** . עיר היושבת בחודו של הר ההר ברחב גבהו שהוא תחום לפוני : **ועד יס אוקיינוס** . שהוא בסוף העולם למערב ומנחל מצרים עד יס אוקיינוס : **מן סחוט ולפנים** . לגד חבירו דהיינו לפנים כלומר בין שני החוטין הוו הנסין ארץ ישראל והוא הדין למים ונסין דנקט משום דחורשין וזורעין בהם וחייבין במעשר ובשביעית **ומאן דאמר מתניתא** דלעיל פליגי שנכתב הגבול להלן מחוט המתוח ממזרח למגון עד נחל מצרים כמבית בארץ ישראל=רבי יהודה היא דאמר כל שכנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל **ואידך** כדבון : **מיבעי לו לנסין** . דמן החוט ולפנים לגד מזרחי (ה) דלא תימא שפת הים הוא הגבול ואפי' במקום שהוא מתפשט וכנגס לתוך בין שני מקלטעות התחומין : **לא גריכי קרא** . כיון שבתוך התחומין הם : **מוריא** . היא הרס לובה וכבשה דוד והוסיפה על ארץ ישראל : **כמוכר בחולה לארץ** . ותנן לקמן (דף מג:) המוכר עבדו לחולה לארץ יצא לחירות דקנסינן לזוקח משום דעבד שייך במצות ואסור לצאת מארץ לחולה לארץ : סוריא לפונה של ארץ ישראל להלן מעבר . **לגיטין אין** . משום דבקיאין לשמה לו שכיחי לקיימו : **לעבדים לא** . דלאו מארץ ישראל היא : **עפרה עמא** . שגזרו עליה ולא על גב דסבירא ליה דאי תנא כיבוש יחיד שמיה כיבוש כדקתני חייבת במעשר אפילו הכי גזור עליה : **והמביא גט מסוריא** . לארץ ישראל כמבית (ג) לחולה לארץ שכיחי שיירתא : **והרוצה ליכנס לה בטהרה נכנס** . מה שאין כן בארץ העמים ולקמיה מפרש מאי היא :

כל שפופ ויורד מטורי אמנון . פי' בקונטרס מטורי אמנון ולפנים דהייגו לגד דרום ארץ ישראל ולחוץ לגד לפון חוצה לארץ וקשה לר"י דא"כ אמאי נקט רבי יהודה קפלוריא הוה ליה למימר רואין כאילו חוט מתוח מטורי אמנון עד אוקיינוס כיון דתנא קמא נמי לגיין גבול לפוני של ארץ ישראל קאתי וגרסה לר"י דטורי אמנון משתפע ויורד לגד מזרח ולגד מערב וחודו של הר הוא הגבול מערבי של ארץ ישראל והנסין שבים רואין כאילו חוט מתוח מטורי אמנון כלומר מחודו של הר עד נחל מצרים וקפלוריא לרבי יהודה אתי לגיין נסין שבלפון א"י וגרסה שהכתוב דוחקו לרש"י לפרש כן דכתיב וזה יהיה לכם גבול לפון מן הים הגדול תתאו לכם הר ההר *ומתרגמינן הר ההר טורי אמנון אלמא הכתוב בא לגיין גבול לפוני ומיהו יכול להיות שההר תקוע בקרן לפונית מערבית אבל משפע ויורד לגד מזרח : **רבי** יהודה אומר כל שכנגד ארץ ישראל כו' . שאל רביו פטר לר"ת דבזמן הזה היה להתחייב לר' יהודה במעשר שאנו במערבה של ארץ ישראל והשיב דלא קיימא לן כרבי יהודה אבל קשה וכי ר' יהודה היה מכיר בכל ארץ ישראל שעד אוקיינוס שכולם היו בקיאין לשמה או שעדים מצויין לקיימם שאין לריך לומר בפני נכתב לכך י"ל דלא כבשו הכל עולי בבל אי נמי כדפירש בקונטרס דכל שכנגד ארץ ישראל הייגו כל הים שכנגד ארץ ישראל דלא חיישי ביבשה שעד אוקיינוס אלא בנסין שבים הגדול דווקא כדכתיב (יהושע א) עד ים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם וכתיב (שמות כג) ושתי את גבולך מים סוף ועד ים פלשתים וממדבר עד הנהר פירוש ים סוף לגד דרום ים פלשתים לגד מערב מדבר למזרח נהר פרת ולגד לפון ועוד י"ל שהיה יודע שהיו כולם בקיאין לשמה לפי שהיה יודע להם עד היכן ישראל עומדין ומשם ואילך לא היו ישראל עד סוף העולם כדאמרינן בסוף מכות (דף קי.) מלור כלפי מערב ומקרטיגני כלפי מזרח אין מכירין לא ישראל ולא אביהם שבשמים : **המוכר** עבדו לסוריא מהו . אין לומר דבגט פשיטא להו דהוי כחולה לארץ כדתניא בסמוך ובעבד מיבעיא להו דאם כן הוי סברתם לאפוקי ממה דפשיטא ליה לר' חייא בר אבא : **בשלשה** דרכים שותה סוריא כו' . *נקט [שלשה] לשון זכר אע"ג דסוריא לשון נקבה משום דעבד וגט הוי לשון זכר : ***כיבוש** יחיד . פי' בקונט' שלא היו לשם כל ישראל ביחד כמו בכיבוש יהושע וכבשוה לעורך כולם אבל דוד לא כבשה אלא לעורכו אבל בספרי מפרש טעם אחר בסוף פרשת והיה עקב דמשמע לפי שלא היתה עדיין כל א"י כבושה כדאמר התם סמוך לפלטורא שלך לא הורשת פירוש יבוסי שהיה סמוך לירושלים ואתה הולך וכובש ארם נהריים וארם צובה אבל אחר שכל א"י כבושה דרים התם מדכתיב (דברים יא) כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם וגו' שכל מה שהיו כובשים מחו"ל היה קדוש ואפילו יחיד* : בשידה

כקונה

[תוספתא פ"ב דתרומות ותוספתא תלה פ"ב]

[בתוספתא ליתא כך וגם בתרגום יונתן וירושלמי ליתא כך ע"ש וע' גיליון הש"ס]

[תוספתא כלים ב"ק פ"ח]

[תלה פ"ד מי"ח]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיבעי להו לנסין וכו' לגד מזרחי ארץ ישראל הוא דלא תימא : (ב) ד"ה והמביא וכו' כמבית מחולה לארץ:

גליון הש"ס

גמ' ת"ל בשלשה . עי' ע"ז דף כח ע"א תוס' ד"ה קשנר :

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ז מהל' גירושין הלכה י :
לג ב מיי' פ"א מהל' תרומות הלכה ז :
לד ג מיי' פ"ח מהל' עבדים הל' ו סמג עשין פז טוש"ע י"ד סי' רסו סעיף סב :
לה ד מיי' פי"א מהל' טומאת מת הל' ו :
לו ה מיי' פ"ז מהל' גירושין הלכה י ופ"א מהלכות תרומות הל' ז ח :
לז ו מיי' פ"א מהל' תרומות הל' ד והל' טו :
לח ז מיי' פי"א מהל' טומאת מת הל' ו :